

- POLITISK NOTAT

Sektordimensionering

Resume

Dette notat viser:

- Andelen af en ungdomsårgang, der forventes at gennemføre en lang videregående uddannelse, er fra 2013 til 2023 faldet fra 29,9 pct. til 23,7 pct.
- I 2013 forventede man at en større andel af en ungdomsårgang ville få en lang videregående uddannelse (LVU) end en mellemlang videregående. Balancen er nu skiftet, så der igen forventes flest på de mellemlange uddannelser.
- Antallet af optagne på LVU er faldet fra ca. 29.500 i 2013 til ca. 25.600 i 2024.
- Der er sket en omfattende forskydning mellem hovedområder, så optaget på humaniora er faldet med 44,5 pct., mens antal optagne på teknisk videnskab er steget med 19,4 pct.
- Mens akademikerne (LVU) i mange år har haft højere dimittendledighed end dem med kort og mellemlang videregående uddannelse, så er akademikernes ledighed nu en smule lavere end dem med kort videregående uddannelse og tæt på de mellemlange uddannelser.
- Finansministeriet forventer, at der vil være et overudbud af socialrådgivere, sygeplejersker, pædagoger og lærere i 2035.
- Bundlinjen er, at der sektordimensioneres på bagkant af ti år, hvor andelen af en ungdomsårgang på universitet har været støt faldende. Problemerne med overledighed er stort set løst, og med særligt reduktionerne på humaniora, vil vi forvente endnu lavere ledighed fremover. Der ser dertil ud til, at der ikke er behov for flere på velfærdsuddannelserne, som ellers er et af formålene med sektordimensionering. Sektordimensioneringen koster dertil ifølge Finansministeriet 13 mia. kr. i tabt BNP

Baggrund

Med *Aftale om rammerne for Reform af universitetsuddannelserne i Danmark* blev forligspartierne i sommeren 2023 enige om at reducere tilgangen til de akademiske bacheloruddannelser på universiteterne fra 2025.

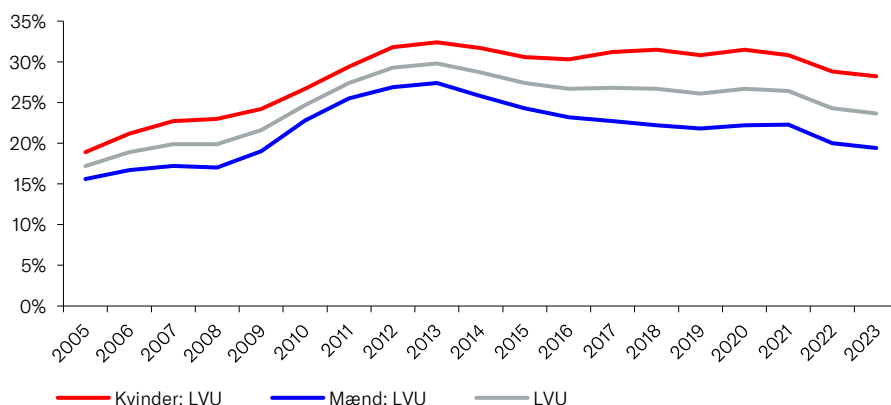
Sektordimensioneringen indebærer en reduktion i tilgangen på ca. 10 pct. i den første dimensioneringsperiode fra 2025-2029 sammenlignet med den gennemsnitlige tilgang i perioden 2018-2022.

Forventningen til fremtidens uddannelsesniveau

Børne- og Undervisningsministeriet udarbejder hvert år en fremskrivning af, hvor stor en andel af en ungdomsårgang, der forventes at have gennemført en lang videregående uddannelse 25 år efter afslutningen af 9. klasse. I 2013 viste fremskrivningen, at 29,9 pct. af en ungdomsårgang ville gennemføre en lang videregående uddannelse. Den seneste fremskrivning vedrører elever, der gik ud af 9. klasse i 2023. Her var tallet faldet til 23,7 pct. af ungdomsårgangen.

Figur 1:

Udviklingen i den forventede andel af en årgang, der har gennemført en lang videregående uddannelse 25 år efter 9. klasse, fordelt på køn

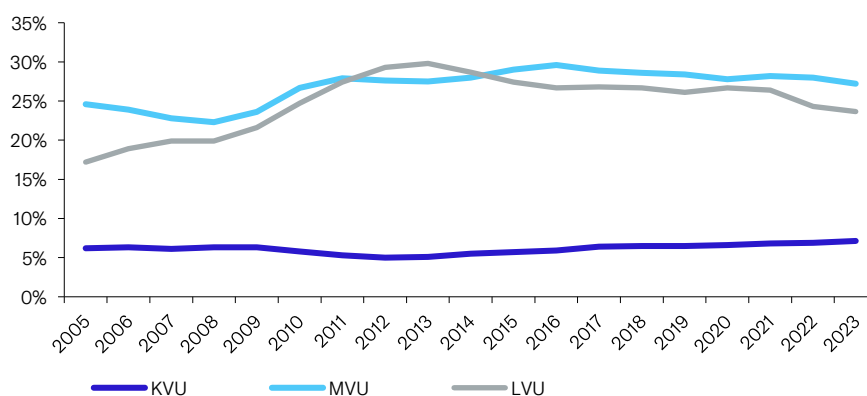

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Profilmodellen udgivet af UVM

I årene efter finanskrisen voksede optaget på de lange videregående uddannelser en smule mere end på de mellemlange uddannelser, så universiteterne optog en større andel af en ungdomsårgang. Udviklingen var dog midlertidig, og de mellemlange uddannelser forventes igen at udgøre den største andel af en ungdomsårgang.

Figur 2:

Udviklingen i det forventede uddannelsesniveau, opgjort som andelen af en årgang med gennemført uddannelse 25 år efter 9. klasse.

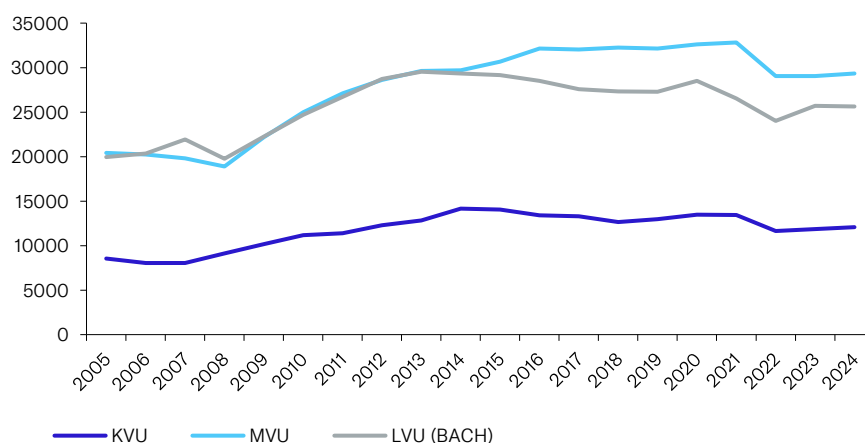

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Profilmodellen udgivet af UVM

Optaget på de videregående uddannelser

Ser man på de faktiske optagelsestal frem for fremskrivningen, ses den samme tendens. I de seneste ti år er der sket en forskydning: Optaget på de mellemlange uddannelser er på ca. samme niveau som i 2013, mens optaget på de lange videregående uddannelser er faldet med 14 pct.

Figur 3: **Udviklingen i antallet af optagne på hhv. KVV, MVU og LVU**

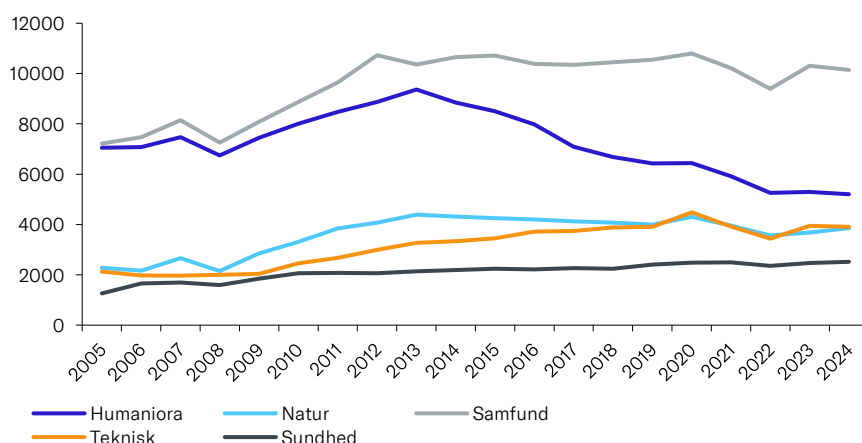

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel UDDAKT.

Anm: LVU er opgjort som optaget på de akademiske bacheloruddannelser (BACH)

Under det samlede optag på universiteterne er der internt sket en markant forskydning mellem hovedområderne. Optaget på humaniora er faldet med 44,4 pct. mens optaget på teknisk videnskab er steget 19,4 pct.

Figur 4: **Udvikling i antal optagne på LVU, fordelt på 5 hovedområder**

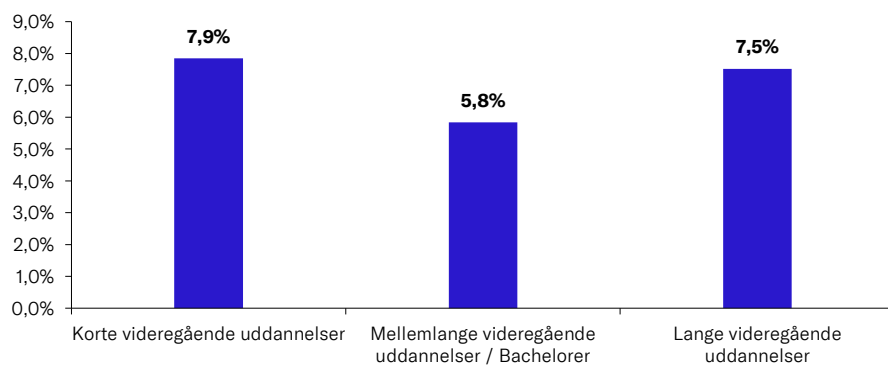
Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel UDDAKT.

Dimittendledighed

Hvis man ser på dimittendledighed, så er forskellen mellem de tre sektorer ikke slående. Dimittendledigheden på de korte videregående uddannelser er 7,9 pct., på de lange videregående uddannelser 7,5 pct. og på de mellemlange videregående uddannelser 5,8 pct. Blandt de store institutioner med den laveste ledighed er CBS med en ledighed på 3,4 pct., Københavns Professionshøjskole 3,5 pct. og DTU 3,6 pct. Blandt de store institutioner med højest ledighed er RUC med 13,8 pct. AAU med 10,5 pct. og Dania med 9,2 pct.

Dimittendledigheden måles 4. – 7. kvartal efter endt uddannelse. De følgende tal er derfor målinger fra 2024 og de nyeste tilgængelige tal på området.

Figur 5: **Gennemsnitlig dimittendledighed fordelt på uddannelsesniveauer for årgang 2022**

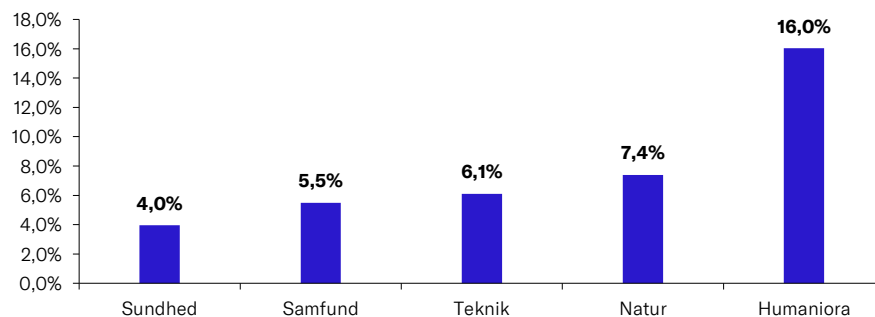

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af UFM

Anm: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender

Humaniora har fortsat den højeste dimittendledighed blandt de lange videregående uddannelser. Da humaniora er beskåret ganske kraftigt allerede inden sektordimensioneringen, må det forventes, at ledigheden falder på sigt. Der går dog mindst syv år fra at optaget ændres til, at det kan ses i ledighedsstatistikken. Det skyldes, at uddannelsen typisk varer fem år, og at dimittendledighed først måles i perioden fra 4. til 7. kvartal efter endt uddannelse.

Figur 6: **Gennemsnitlig dimittendledighed for LVU fordelt på hovedområder for årgang 2022**

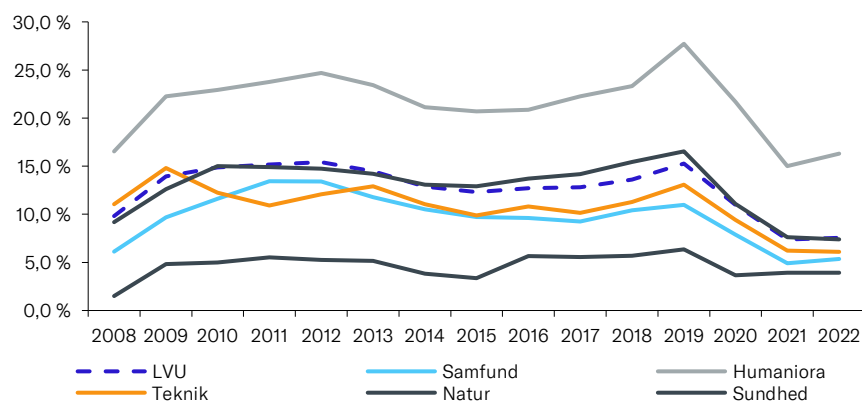

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af UFM

Anm: Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender

Alle hovedområder oplevede et stort fald i ledigheden for dimittenderne fra 2019 til 2021, men tallene er fladet ud for årgang 2022.

Figur 7: **Udviklingen i den gennemsnitlig dimittendledighed for LVU fordelt på hovedområder**

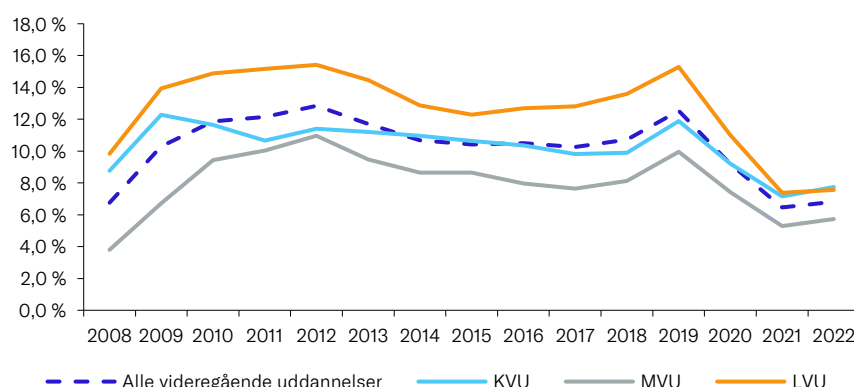

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af UFM

Anm: Den vandrette akse er året man fuldførte, det betyder at årgang 2022 er målt i 2024. Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender

Som det fremgår af figur 8, har dimittendledigheden blandt akademikerne (LVU) ligget markant over gennemsnittet frem til og med 2019-årgangen. Fra 2008 til 2019 er dimittendledigheden for LVU i gennemsnit 5,2 pct-point, højere end blandt dimittender med en MVU. For dimittender fra 2020 og frem er forskellen mellem de to grupper dog blevet markant mindre.

Figur 8: **Udviklingen i den gennemsnitlig dimittendledighed fordelt på uddannelsesniveauer**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af UFM

Anm: Første akse er året man fuldførte, det betyder at årgang 2022 er målt i 2024. Data inkluderer kun uddannelser med minimum 5 dimittender

Omkostninger

Reformen indebærer et lavere optag på universiteter, hvilket på kort sigt øger beskæftigelsen og giver en velstandsgevinst. På langt sigt opstår dog et velstandstab grundet lavere uddannelsesniveau og produktivitet blandt dimittender. Den samlede langsigtede omkostning er et estimeret velstandstab på knap 13 mia. kr. årligt i 2075: <https://www.ft.dk/samling/20231/alm-del/ufu/spm/37/svar/2002011/2787741/index.htm>

Fremtidig forventning

En af hovedårsagerne til at sektordimensioneringen blev vedtaget var, at man ville have flere til at søge velfærdsuddannelserne. Fremskrivninger fra Finansministeriet viser dog, at der bl.a. grundet faldende børnetal ikke forventes mangel om ti år.

Finansministeriet forudså i september 2023, at der ville mangle 5.000 pædagoger og 1.100 lærere i 2035, mens der kommer et overskud på 3.600 sygeplejersker og 10.300 socialrådgivere. Side 9 her: <https://legacy.altinget.dk/misc/oekonomisk-analyse/rekruttering-af-velfaerdsmedarbejdere-nu-og-i-fremtidenweb.pdf>

Da børnetallet blev justeret, så blev manglen på lærere og pædagoger det også, så der nu forventes overskud for begge på 1.000 personer. Dette ses i et svar til Konservative fra september 2024: <https://www.ft.dk/samling/20231/alm-del/ufu/spm/368/svar/2075846/2917086.pdf>

En analyse fra Tænk tanken DEA viser, at det særligt er børn af forældre uden akademisk uddannelse, der mister deres plads grundet sektordimensioneringen. Adgangskravene vil stige. Dertil er det kun 4 pct. af dem, der ville blive dimensioneret væk, der har søgt en af de fire store velfærdsuddannelser: <https://dea.nu/publikationer/hvem-sidder-pa-universitetets-stole-i-fremtiden/>